

HUMANIZEM IN RENESANSA

- nova osvajanja vplivajo na ljudi : razgledanost, novi zemljevidi, tehnična odkritja – gutenberg, grki – znanje iz grčije
- miselnost: srednji vek: onostranstvo – bog
novi vek: tostranstvo (realni svet)
- apeninski polotok se je uvrščal med najbogatejša območja, saj so zaradi razcveta trgovine fevdalizem ukinili

HUMANIZEM:

- filozofsko- literarno gibanje v 2/2 15. st.
- človek središče vsega
- najprej se razvije v italiji – Milano, Benetke, Firenze , zaradi gospodarske razvitosti
ZAKAJ? Nosilci so bogati meščani- idealna podlaga za razvoj nove miselnosti, veliko v italiji – mediči družine z medicinstvom povečujejo svoj ugled in moč
- v začetku je humanizem omejen na plemiške in cerkvene velikane, medtem ko med preprostim ljudstvom ni bil priljubljen – brezbožen
- preporod antike
- DANTE ALIGHIERI – predhodnik humanizma (božanska komedija)
- PETRARCA -
- BOCCACCIO-
- CERVANTES – (don kihot) glavna njihova značilnost je poudarjanje ljudskega
- SHAKESPEARE jezika – predhodnica reformacije
- REBELAIS – (gargantua in pantagruel)

- ERAZEM ROTERDAMSKI – (hvalnica norosti), norčuje se človeških lastnosti, iz plemstva in duhovščine
- Ideje preporoda so se iz književnosti prenesle tudi v druge znanosti : medicina, geografija, filozofija, matematika, astronomija
- KOPERNIK- zemlja je del sončnega sistema heliocentri čna teorija (vse se vrti okoli sonca),ovrže geocentrično!
- KEPLER – trdi, da se planeti vrtijo okoli sonca v elipsah, definiral je plimo in oseko
- GALILEO GALILEI – postavil je zakon prostega pada in izumil teleskop (dokazal kopernikove trditve, odkril nove zvezde)
- ANDREAS VERSALIUS
- PARACELSUS
- LEONARDO DA VINCI – vsestransko izobražen (anatomija, astronomija, fizika, slikarstvo,...)
- MERCATOR – izpopolni zemljevid – obla globus
- Nova znanstvena tehnika : opazovanje in eksperiment
- Vse temelji na platonu in aristotelu
- Ker so ugotovitve spreminjale poglede ljudi na tedanji svet, je to pomenilo upor proti cerkvi

RENEŠANSA:

- **umetniško – kulturno gibanje 14-16. st. , ki posnema antiko ji razli širi**
- največji vzpon v italiji
- individualizem: človek sam
- senzualizem: čustva
- esteticizem: umetnost
- hedonizem: uživanje (srednji vek: trpljenje)
- pantaizem: bog je v naravi

- THOMAS MORE. (utopija) – zamisel o družbenem ureditvi (skupno lastništvo), cilj: enakopravnost, naravno življenje, ki ga vodi razum spor s henrikom IIX – supremacija: zakon o kraljevi vrhovni oblasti nad cerkvijo
- NIKOLO MACIAVELLI: makiavelizem: cilj upravi čuje sredstva (težnja vladarja po združitvi italijanskega meščanstva)-za dosego cilja lahko vladar porabi katerokoli sredstvo
- potreba po vse večjem znanju v povezavi z razvojem mestin trgovine na podlagi humanizma ustanavljajo UNIVERZE: edino kulturno središče v državi (skupno latinščina) proizvajajo nov sloj izobra žencev

5 fakultet: pravo, filozofija, teologija, medicina, naravoslovna(kasneje)

- Sprva so učitelji duhovniki, kasneje LAIKI
- Centri kulture. Univerze, papeški dvor in knežji dvorci- mediči (slovenija – celjani)
- Najstarejša univerza v bologni-1158, padova-1221, pariz-1206, r-nc- praga – 1348
- Z iznajdbo tiska pocenitev knjig kro žki